

System péče o závislé na OPL v České republice

Historický vývoj vzniku služeb

- první specializované ústavní léčebné zařízení v ČR – léčba alkoholiků
 - vznik 10.9. 1948 v Nemocnici U Apolináře – MUDr. Jaroslav Skála
 - model pro vznik dalších zařízení komunitního typu v ČR – psychiatrická léčebná zařízení
- v návaznosti na něj vznikají i ambulantní AT (alkohol-toxi) ordinace
- 1978 - MUDr. Rubeš zakládá první ambulantní Středisko drogových závislostí
- první nestátní zařízení zaměřené na léčbu drogových závislostí Drop – in, 1990
- v současnosti je nestátní sektor významným partnerem a doplňujícím článkem státních léčebných institucí

Jednotlivé typy služeb:

Nízkoprahové programy (Kontaktní centra, terénní programy)
Cílem je minimalizace rizik užívání drog

Vhodné pro:

- aktivní uživatele nelegálních NL
- injekční uživatele, problémové užívání
- experimentátory
- příbuzné a blízké uživatelů
- zdroj získání informací
- diferenciálně diagnostický filtr

- výměna injekčního materiálu
- informační servis
- sociální a zdravotní poradenství
- psychologické poradenství a krizová intervence

- kontaktní práce

- služby harm reduction
- základní zdravotní péče
- testování na infekční choroby
- poradenské služby
- krizová intervence
- sociální práce
- telefonické poradenství
- doplňkové služby

Substituční programy

Typ léčby, při kterém je původně užívaná návyková látka nahrazena látkou – s podobným farmakologickým účinkem – s výhodnějším bezpečnostním profilem (legální, dlouhotrvající účinek, známé složení, styl užívání, ...) => terapeutický postup

Určeny pro pacienty s Dg:

- Škodlivé užívání
- Syndrom závislosti
- Odvykáací stav
- Odvykáací stav s deliriem

- Přednostní zařazení:
 - HIV, VH
 - Gravidita

- Substituční látky:
 - Metadon, Suboxon, Subutex, Suboxone

Cíl:

- udržení nebo zlepšení psychického a somatického stavu,
- ukončení rizikových způsobů aplikace návykových látek,
- snížení nebo ukončení užívání nezákonných návykových látek,
- snížení nebo ukončení rizikového chování při užívání návykových látek,
- omezení nebo ukončení kriminálního chování
- zlepšení sociálních vztahů, případně
- příprava pro zahájení léčebného režimu, vedoucího k detoxifikaci a abstinenci bez užívání substitučních látek

Doba trvání:

- krátkodobá
 - délka 1-2 týdny
 - cílem vyabstinování v ambulantní péči
- střednědobá
 - závislost na několika látkách
 - jejich vysazování a nahrazování je postupné
- dlouhodobá
 - ambulantní
 - může trvat několik měsíců až let (metadon, buprenorfin)

Ambulantní léčba

- Ambulance NNO
- Zdravotnická zařízení-AT ordinace, zařízení oboru psychiatrie, praktičtí lékaři pro dospělé

Po roce 1989 rozpad sítě AT ambulancí, v roce 2009 jen 53 zařízení registrováno jako AT ordinace

Ambulantní léčebný program

Substituční léčba

Gambling

Tabák

Podpora rodinným příslušníkům

Speciální programy: pro matky uživatelky, rodiče

Ochranná léčba, doléčování

Denní stacionáře

- program probíhá minimálně 5 dní v týdnu, denně minimálně 4-5 hodin
- doba programu kopíruje dobu pro pracovní činnost či návštěvu školy
- podstatou je intenzivní strukturovaný program komunitního typu
- délka léčby obvykle 3-6 měsíců
- minimální věk klientů zpravidla 16 let (věk nad 30 let je méně častý)

Podmínky vstupu do programu:

- zajištěné vhodné bydlení
- schopnost do programu dojíždět
- bez abstinčních příznaků (či jen v malé míře)
- somatické a psychické problémy nevyžadující hospitalizaci
- akceptace programu a motivace
- nižší potenciál pro relaps
- neškodící sociální okolí a alespoň minimální podpora v nedrogovém prostředí

Pobytová léčba (detoxifikační jednotky, střednědobá léčba v PL, terapeutické komunity)

Detoxifikace

- Zbavit organismus návykové látky
- Stabilizovat pacientův tělesný a psychický stav - zvládnutí odvykacího stavu i život ohrožujícího
- Motivace pacienta k další léčbě
- pobyt v délce obvykle 5 – 10 dní
- Farmakoterapie a motivační práce
- Pro děti <http://www.nmskb.cz>

Psychiatrická léčebna

- nabízí ústavní krátkodobou a střednědobou léčbu
- 6týdnů, 3 až 6 měsíců ve zdravotnickém zařízení (PL, některá oddělení PK)

- dobrovolná forma
- nedobrovolná forma
(toxická psychóza, ochranné léčení)

Cílová skupina

- neúspěšná ambulantní léčba, vysoká rezistence na léčbu bez ohledu na důsledky pokračujících problémů
- nebezpečné, nevhodné přirozené sociální prostředí jedince
- stavy s nutným nepřetržitým nebo průběžným sledováním zdravotníky
- oslabená motivace
- soudně nařízená ochranná ústavní léčba

Cíl léčby:

- abstinence chápána jako prostředek k vyšší subjektivní kvalitě života
- vybudování náhledu
- postupné řešení důsledků drogové kariéry
- přebudování motivace
- zvnitřnění struktury dne a týdne – režim...

Prostředky:

- strukturovaná léčba postavená na režimu (4 fáze)
- skupinová psychoterapie
- komunitní sezení
- individuální psychoterapie
- zapojení rodinných příslušníků do terapie
- pracovní terapie
- volnočasové aktivity
- trvalá a důsledná abstinence od všech návykových látek

Terapeutická komunita

- zaměřená na léčbu vedoucí k abstinenci a na sociální rehabilitaci
- v přirozených podmínkách (obvykle venkovská usedlost nebo samota) – kapacita TK (cca 20 klientů)
- **URČENA PRO:**
 - drogově závislé s dlouholetou drogovou kariérou
 - časté zdravotní komplikace včetně psychických problémů
 - opakované pokusy o léčbu
 - sociální devastace a ztráta přirozených sociálních kontaktů
 - zkušenost s pobytem s VV nebo VTOS
 - věk klientů – 16/18 až... (horní věková hranice není stanovena)
- **PODMÍNKY PŘIJETÍ:**
 - motivovanost klienta
 - zaslání životopisu a žádosti o přijetí k léčbě s uvedením důvodů
 - nástup po ústavní detoxifikaci

Co nabízí:

- setkání komunity
- skupinová a individuální psychoterapie (obvykle dynamická, KBT)
- rodinná terapie
- pracovní terapie - zajištění chodu domu a hospodářství => rozvíjení zodpovědnosti a pracovních návyků klientů
- volnočasové, sportovní, zátěžové a další rehabilitační aktivity (arteterapie, relaxace...), sociální práce

Doléčovací centra a programy chráněného bydlení

- ambulantní péče pro klienty po léčbě podporující jejich bezproblémový přechod z chráněného prostředí a adaptaci na běžné životní podmínky
- cílem je podpora udržení navozených změn u klienta
- URČENA PRO:
 - klienty, kteří absolvovali ambulantní nebo pobytovou léčbu
 - klienty, kteří min. 2 měsíce prokazatelně abstinují
 - rodinné příslušníky těchto klientů
- délka péče – není přesně stanovena, délka se odvíjí od potřeb klienta
- Některé programy nabízejí chráněné bydlení

Drogové služby ve vězení

- Detoxifikace
- Substituční programy
- Bezdrogové zóny (specifický režim výkonu trestu odnětí svobody s cílem zamezit odsouzeným v kontaktu s drogami, není terapie)
- Specializovaná oddělení
- Programy NNO

Specializovaná oddělení - samostatná oddělení

- cílem je úplná abstinence
- léčebně terapeutické zaměření s cílem úplné abstinence od drog
 - skupinová práce, komunitní prvky řízení oddělení
 - Specializovaná oddělení pro diferencovaný výkon trestu
- zařazení na základě vlastního rozhodnutí
- věznice Bělušice, Nové Sedlo, Ostrov, Plzeň, Příbram a Všehrdy
- specializovaná oddělení ústavní léčby protitoxikomanické
- zařazení na základě rozhodnutí soudu
- věznice Rýnovice, Opava a Znojmo

Programy nestátních neziskových organizací:

- 7 nestátních neziskových organizací
- Služby poskytované ve 14 věznicích

Cíle:

- Kontaktovat uživatele drog ve vězení
- Motivovat ke změně životního stylu
- Zprostředkovat návaznou péči
- Informační servis
- Poradenství
- Krizová intervence
- Terapie
- Asistence
- Reference

Centra pro léčbu závislosti na tabáku

- Poradenství
- Farmakologická léčba
- Psychoterapie
- Odvykání kouření - <http://www.odvykani-koureni.cz>

Společnost pro léčbu závislosti na tabáku - <http://www.slzt.cz>
Česká koalice proti tabáku - <http://www.dokurte.cz>
Centrum léčby závislosti na tabáku - <http://www.clzt.cz>
www.stop-koureni.cz

Internetové poradny

- <http://www.adiktologie.cz>
- <http://www.drogovaporadna.cz>
- <http://www.extc.cz>

Personální a finanční zajištění služeb

- Multidisciplinární týmy
- Vícezdrojové financování
- Zdravotní pojišťovny
- Z. 375/2005 Sb., z.108/2006 Sb., certifikace
- STANDARDY ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI pro zařízení a programy poskytující odborné služby problémovým uživatelům a závislým na návykových látkách (UV, 2003)
- 1. Detoxifikace
- 2. Terénní programy
- 3. Kontaktní a poradenské služby
- 4. Ambulantní léčba
- 5. Stacionární programy
- 6. Krátkodobá a střednědobá ústavní léčba
- 7. Rezidenční péče v terapeutických komunitách
- 8. Ambulantní doléčovací programy
- 9. Substituční léčba

Kde hledat kontakt

- Poradna pro rodiče, práce s rodinou www.sananim.cz
- Rodinné poradenství a terapie www.prevcentrum.cz, <http://www.anima-os.cz/>
- Terénní práce v prostředí noční zábavy www.saferparty.cz
- Anonymní alkoholici <http://aacesko.sweb.cz/>
- Komunita alkoholiků <http://www.komunitabetel.cz/cs/o-nas/ceska-republika>
- Linka pro pedagogy http://www.rspp.cz/rspp/index.php?option=com_content&view=article&id=9&Itemid=17 (nejen drogy)
- Informace pro rodiče, učitele <http://www.odrogach.cz/>
- Právní poradna <http://www.asociace.org>
- Pracovní a sociální agentura (Praha, Brno)
- Léčba vir.hepatitidy C <http://www.remedis.cz>, <http://www.zloutenka-c.cz/>
- Internetová poradna (více oblastí) <http://www.iporadna.cz/>

www.drogy-info.cz

MAPA POMOCI (pravá lišta stránek)

(včetně AIDS center a center pro léčbu hepatitid)